

Ciutat Vella diagnostica els elevats nivells de soroll

- » Per primera vegada, el districte fa una radiografia completa del soroll i els seus efectes en la salut i la qualitat de vida dels veïns i veïnes de Ciutat Vella
- » Prop del 80% de les persones que viuen al districte consideren que al seu barri hi ha molt soroll
- » El turisme i la concentració de persones a l'espai públic i el seu comportament són algunes de les principals causes del mateix
- » Pràcticament tots els sonòmetres del districte superen els llindars adequats de soroll
- » Aquest és un dels estudis que facilitarà la presa de decisions en el marc del procés d'elaboració del nou Pla d'Usos del districte

Garantir el dret a la ciutat apostant per una activitat econòmica equilibrada

L'Ajuntament de Barcelona està actualment en ple procés d'elaboració del nou Pla Especial d'establiments de concurrència pública, hoteleria i altres activitats del districte de Ciutat Vella, més conegut com a Pla d'Usos. Per facilitar la presa de decisions en el marc d'aquest procés, el Govern municipal ha encarregat un seguit d'estudis que han d'aportar dades objectives per perfilar les noves mesures a aplicar al districte.

Un d'aquests informes és l'"Estudi de valoració de l'impacte del soroll procedent d'activitats relacionades amb l'oci nocturn sobre la salut de les persones a Ciutat Vella". Aquesta és la primera vegada que es fa una radiografia completa del soroll al districte i ha estat elaborat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona. El seu principal objectiu és valorar l'impacte del soroll relacionat amb l'oci nocturn en la salut i la qualitat de vida del veïnat.

I és que la contaminació acústica representa un dels problemes més greus que afecta la salut i la qualitat de vida de les persones que viuen a les ciutats. Ciutat Vella es caracteritza per acumular una gran oferta d'oci nocturn a la ciutat, atraient un gran volum de turistes i de persones locals i generant molèsties i queixes a la població resident. El soroll ambiental o extern està format per tots aquells sons no desitjats o nocius generats per l'activitat humana en un determinat temps i en un espai obert.

De fet, segons aquest estudi, i des de la perspectiva de la salut pública, es justifica la necessitat d'implementar intervencions per reduir l'exposició del soroll en les persones que habiten el districte, ja que:

- Existeix evidència d'un risc per la salut associat a l'exposició al soroll.
- La prevalença (persones exposades al soroll) i la magnitud de l'exposició (nivell acústic) són molt elevades.
- Les persones que viuen al districte manifesten que l'exposició al soroll és un problema que afecta a la seva vida diària.

Aquest document s'ha dut a terme mitjançant una metodologia mixta que triangula dades provinents de diverses fonts i tipus d'anàlisi, com la revisió de la literatura científica i l'anàlisi quantitativa i qualitativa de dades. Així, les fonts d'informació han estat dades dels diversos departaments de l'Ajuntament de Barcelona i la informació aconseguida mitjançant entrevistes i grups de discussió amb persones residents afectades i empresaris d'oci nocturn, entre d'altres.

Actualment, està en marxa el procés participatiu que ha de permetre a la ciutadania fer aportacions per a l'elaboració del nou Pla d'Usos. El Govern municipal vol que la ciutadania tingui al seu abast tota la informació necessària per poder fer les seves propostes.

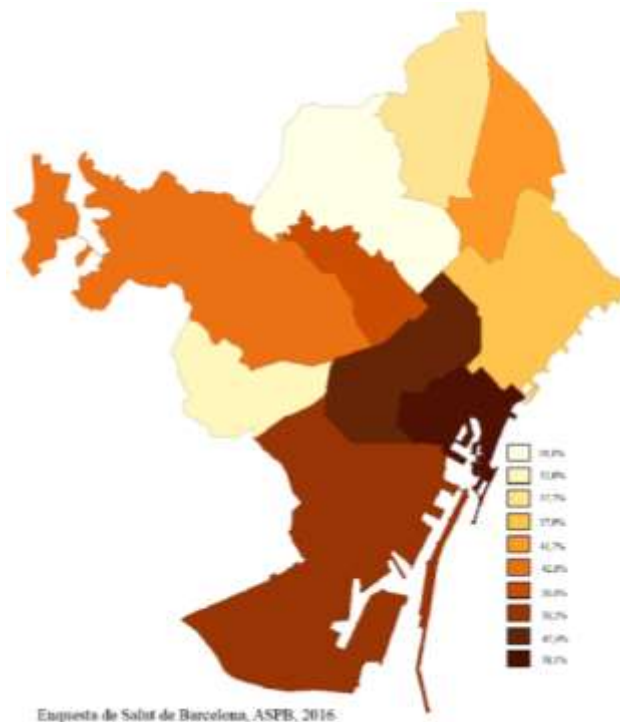
Un pla d'usos és l'instrument urbanístic que permet regular les activitats de concurrència pública. El principal objectiu d'aquest document que s'està elaborant és el de definir un nou model que aposta per una activitat econòmica que garanteixi el dret a la ciutat i que, per tant, faciliti la convivència entre els diversos usos que es donen al territori.

D'aquesta manera, es busca poder limitar les activitats que generen externalitats negatives als barris i contribuir a la diversificació i dinamització del desenvolupament econòmic del districte, tal i com determina també el Pla de Desenvolupament Econòmic de Ciutat Vella vigent des de juliol de 2016. Per tal de poder elaborar el nou Pla d'Usos, el passat mes d'octubre es va produir una suspensió de la concessió de llicències per iniciar activitats de concurrència pública, comercials i alimentàries, entre d'altres, en aquest districte.

La voluntat del Govern municipal és la de poder aportar a aprovació inicial aquest nou Pla d'Usos el proper mes de setembre i que la seva aprovació definitiva tingui lloc a finals d'aquest any o principis del vinent. I que el document final compti amb el màxim consens polític i social possible.

El 78'1% dels veïns i veïnes del districte consideren que al seu barri hi ha molt soroll

El 78'1% dels residents de Ciutat Vella consideren que al seu barri hi ha molt soroll, segons l'"Estudi de valoració de l'impacte del soroll procedent d'activitats relacionades amb l'oci nocturn sobre la salut de les persones a Ciutat Vella" elaborat per l'ASPB. A més, el districte ostenta el primer lloc pel que fa a les zones més sorolloses de la ciutat.

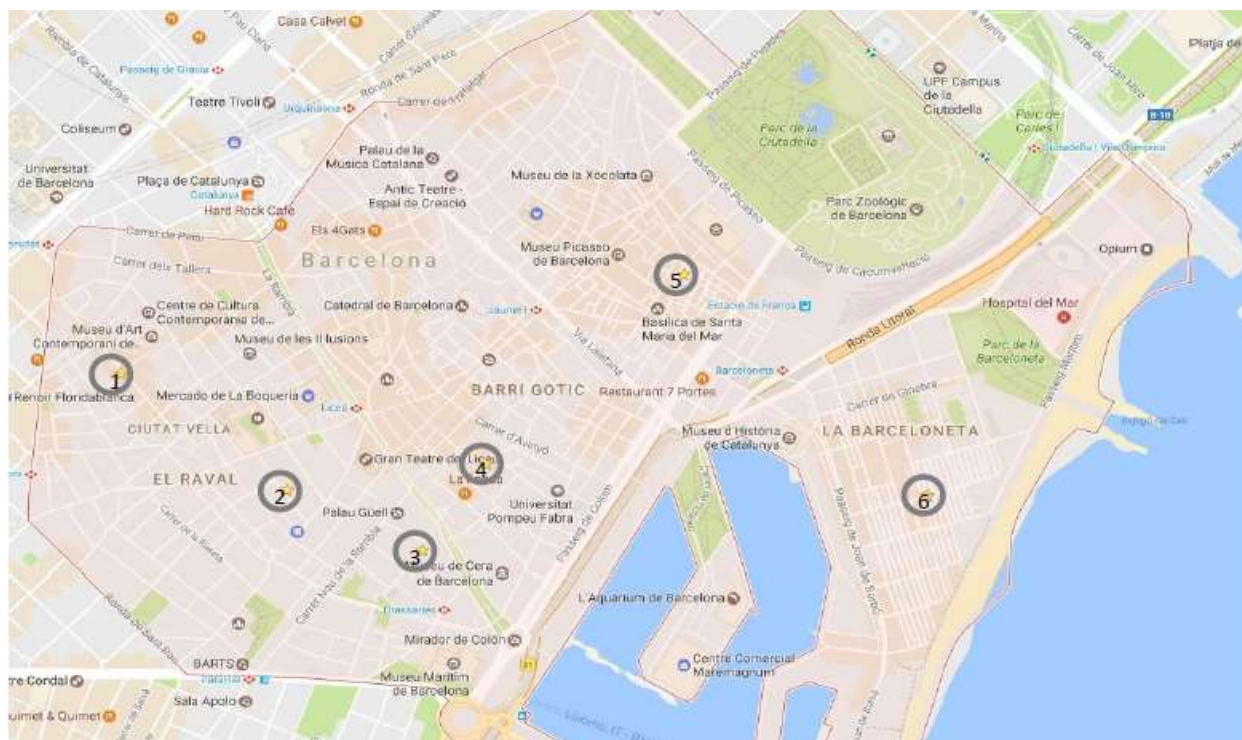

A més, segons les dades de l'últim mapa acústic realitzat l'any 2012 pel Departament de Reducció de la Contaminació Acústica de Medi Ambient i Serveis Urbans, la major part de la població de Ciutat Vella està exposada a nivells acústics superiors als 50dB(A) i el 24% de la població està exposada a nivells superiors als 60 dB(A).

El barri de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera és el que compta amb major població exposada a nivells superiors als 50 dB(A) i el Gòtic és el que compta amb menys percentatge de població en aquesta situació. Mentre que el Raval és el que compta amb un major percentatge de persones exposades a nivells superiors als 60 dB(A) i Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera el que menys.

El districte de Ciutat Vella compta amb un total de 6 sonòmetres ubicats a les zones amb major activitat d'oci nocturn:

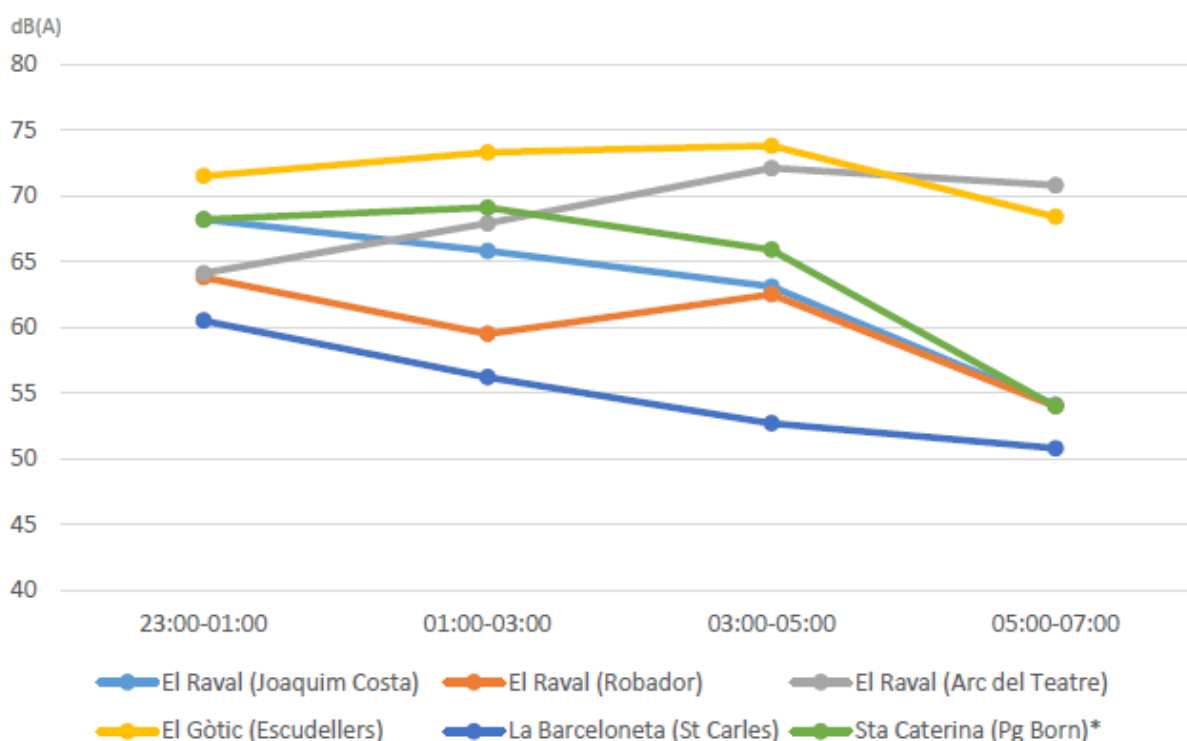
- Raval: carrer de Joaquim Costa; carrer Robador; Arc del Teatre.
- Gòtic: Escudellers.
- Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera: Passeig del Born.
- Barceloneta: Sant Carles.

Durant les nits de divendres i dissabte, els sonòmetres del districte superen els líndars de benestar. Els valors més elevats de decibels en gairebé totes les franges horàries s'enregistren pels sonòmetres situats a l'Arc del Teatre i al carrer Escudellers –espai urbà limítrof o contigu entre el barri del Gòtic i el Raval- superant la majoria del temps els 70 dB. En el cas del carrer Escudellers la tendència no reverteix fins les 5:00 de la matinada.

Al carrer Arc del Teatre la tendència no reverteix en cap moment, s'estabilitza entre les 5 i les 7 hores. Al passeig del Born, el descens sonor s'inicia durant la franja horària de 1 a 3 hores. La Barceloneta registra els nivells acústics més baixos de tots els barris i la tendència és clarament negativa al llarg de la nit.

Figura 7. Mitjana dels nivells acústics nits de divendres i dissabtes, 2015.

Les principals zones geogràfiques de soroll detectades per barris són: al barri del Raval destaquen la plaça dels Àngels, el carrer de Joaquim Costa, el carrer de Sitges i la part baixa del Raval. En el cas del barri Gòtic destaquen els carrers Escudellers, Avinyó, Ferran i la plaça George Orwell.

El turisme i l'acumulació de persones a l'espai públic, entre les principals fonts de soroll

El turisme ha estat identificat com una font principal del soroll per tots els grups de discussió que han participat en l'elaboració d'aquest estudi, tant per les molèsties generades pels pisos turístics com pel fet que els turistes es mouen majoritàriament en grans grups i pel seu comportament en relació a l'oci.

A més, també relacionen aquesta problemàtica amb el model econòmic que s'ha imposat fins ara al districte basat gairebé exclusivament en l'oci i en un turisme molt focalitzat en l'alcohol i la festa de baix cost, amb estades breus on les pròpies agències de viatges organitzen sortides d'oci en grans grups, massificant els barris.

L'acumulació de persones a l'espai públic tant en carrers i places, com davant dels locals per fumar o a la sortida de les discoteques, és una altra font de soroll detectada. Així com el comportament de les persones que criden, es mostren desinhibides, canten, es discuteixen o es barallen... Igualment, l'acumulació de bars i locals, alguns dels quals mantenen les portes obertes o concentren terrasses es consideren causants de les molèsties acústiques.

Finalment, l'ús de monopatins o skates, la música o esdeveniments al carrer, les brigades de neteja i els vehicles de càrrega i descàrrega també han estat identificades com a una font de soroll molesta.

Tal i com ja apuntava l'"Estudi dels usos urbans a Ciutat Vella, tipus i conflictes", elaborat per 300.000 Km/s, Ciutat Vella -en tractar-se d'un districte majoritàriament d'obra antiga- concentra la major part d'edificis amb pitjor qualitat de la construcció de Barcelona, especialment al barri de la Barceloneta, el Raval i la zona del barri Gòtic al voltant dels carrers Escudellers i la plaça George Orwell.

En aquestes dues últimes zones – Raval i el carrer Escudellers i la plaça George Orwell- s'hi concentren els nivells més elevats de pressió acústica i les pitjors qualitats de construcció. Per tant, els seus habitants es troben altament exposats al soroll. A més, el perfil sociodemogràfic d'aquests entorns pot suposar que els residents no tinguin la suficient capacitat econòmica per millorar l'aïllament dels edificis, així com instal·lar i pagar aires condicionats per l'estiu.

A això cal sumar-li elements estructurals del propi districte com són els carrers estrets o la forma de les places que actuen com a caixes acústiques.

S'ha provat científicament l'impacte del soroll en la salut i la qualitat de vida

El soroll ambiental, especialment el nocturn, té un impacte en la salut i la qualitat de vida de les persones. Un dels efectes més immediats és la pertorbació del son, que està associada a un deteriorament psicològic i emocional, efectes adversos a nivell cognitiu (especialment en l'etapa infantil) i canvis negatius en el comportament social, com l'agressivitat.

A més, també provoca canvis a nivell biològic com a resposta a l'estrès viscut. El sistema simpàtic i endocrí es veu alterat, generant canvis en les funcions de l'organisme que, a llarg termini, poden arribar a desencadenar diferents tipus de patologies mèdiques en diferent grau de gravetat.

Segons l'OMS el soroll és el tercer factor ambiental més important de càrrega de malaltia, després de la pol·lució ambiental i del fum del tabac. Actualment, ja existeix suficient evidència científica que relaciona l'exposició al soroll als efectes en la salut abans explicats. De fet, alguns estudis han demostrat que a major nivell de soroll i a major temps d'exposició hi ha un major impacte negatiu en la salut.

Segons la literatura científica consultada, dormir de forma ininterrompuda és necessari per mantenir una bona salut física i psicològica. La pertorbació del son és un dels efectes no-auditius més nocius provocats pel soroll. Alguns dels efectes a curt termini són la somnolència i la fatiga el dia següent. A més, diversos estudis mostren com les persones que viuen en àrees exposades a soroll nocturn incrementen l'ús de sedants i altres medicaments per dormir.

De l'exposició al soroll es deriven efectes negatius sobre el rendiment de les tasques cognitives, també a nivell psicològic i emocional, i canvis negatius en el comportament psicosocial. Les molèsties derivades del soroll afecten al comportament individual i social de les persones, així com també símptomes fisiològics (mal de cap, tensió nerviosa) i psicològics.

L'exposició al soroll també té efectes a llarg termini, alguns dels més estudiats són els cardiovasculars. L'excitació del sistema simpàtic i endocrí a causa del soroll s'associa amb canvis en les funcions fisiològiques i el metabolisme de l'organisme, incloent els factors de risc clau pel desenvolupament de malalties cardiovasculars (entre d'altres).

Els infants són el grup més vulnerable al soroll. La majoria d'estudis mostren com l'exposició al soroll dificulta l'aprenentatge, afecta a la memòria a curt i llarg termini i disminueix l'habilitat per a portar a terme tasques més o menys complexes. Existeix evidència suficient de l'efecte del soroll en la resposta endocrina en els infants, la disminució de la comprensió lectora i afectació en la memòria a llarg termini i el desenvolupament de proves de coneixements.

A més, l'exposició a determinats nivells de soroll altera les activitats diàries i la comunicació i porta a canviar alguns dels hàbits de les persones i manera de viure diària per adaptar-se o protegir-se del soroll.

El nivell acústic de la majoria dels barris de Ciutat Vella supera els llindars associats amb la pèrdua de salut i qualitat de vida

El nivell acústic a la majoria dels barris de Ciutat Vella –sobretot les nits de divendres i dissabte- es troba per sobre dels límits de la regulació establerta i per sobre dels llindars associats amb la pèrdua de salut i qualitat de vida. La majoria de sonometries enregistrades es troben per sobre del llindar de risc de les queixes per soroll, de l'ús de somnífers i sedants per conciliar el son, de l'insomni diagnosticat i les pertorbacions del son autopercebudes, i de malalties.

Els que enregistren nivells més alts de pressió sonora les nits del cap de setmana són els situats en les zones contigües a les Rambles, és a dir, el sonòmetre situat a Arc del Teatre i el situat al carrer Escudellers. Per tant, les persones que habiten en aquestes zones són les més exposades al soroll i les que tenen major probabilitat de desenvolupar efectes en la salut derivats d'aquesta exposició.

La majoria de les percepcions sorgides de les persones afectades que viuen als diversos barris sobre els efectes del soroll en la seva salut i qualitat de vida a curt termini coincideixen amb els resultats obtinguts de la literatura científica. En primer lloc, a totes les etapes vitals s'esdevenen alteracions de les activitats diàries per adaptar-se al soroll com posar els infants en espais interiors i fer la vida en aquests espais per evitar el soroll, posar-se taps de cera per dormir i no obrir finestres o marxar a la biblioteca per la incapacitat d'estar a casa, entre d'altres.

Tots els grups descriuen pertorbacions del son com insomni, del qual se'n deriva nerviosisme i ansietat, ús de medicaments per a poder dormir i despertar freqüent. La gent gran inclou la percepció del canvi de l'estructura del son, així com dormir en males condicions sense poder descansar.

També descriuen irritabilitat, empitjorament del rendiment en les tasques cognitives, cansament extrem, nerviosisme i estrès, sensació d'intranquil·litat i d'inseguretat, por i incapacitat per demanar a la gent que deixi de fer soroll, impotència i desesperació, i en general, viure la situació de forma traumàtica.

A més, el soroll també genera agressivitat no volguda o reprimida per la sensació de vulnerabilitat o manca d'empoderament i hostilitat, desvinculació social i mobilitat residencial amb la percepció de ser expulsats del barri per interessos econòmics relacionats amb el turisme.

Gestió del conflicte i recomanacions

Els ciutadans empen majoritàriament les següents vies per gestionar el conflicte i que són: trucar a la Guàrdia Urbana, posar denúncies o instàncies a l'Ajuntament i insonoritzar els habitatges. A més, des del Consistori també s'han impulsat altres canals com són la figura del promotor de silenci o el telèfon facilitat per a la denúncia dels pisos turístics. Totes aquestes vies tenen diversos graus d'efectivitat segons els grups de discussió.

De cara a les possibles noves mesures que es volguessin aplicar, es recomana la prioritització d'intervencions en aquelles àrees amb nivells acústics més elevats com les zones contigües de les Rambles i amb major població exposada, com és el cas del Raval. I en el cas d'intervencions innovadores seria convenient fer proves pilot per avaluar la seva efectivitat abans d'implementar-les a tot el territori. Finalment, es recomana monitoritzar les intervencions.

Reorganització de la neteja a l'entorn del carrer Escudellers per evitar molèsties

El carrer d'Escudellers és una de les zones més afectada pels nivells de soroll al districte de Ciutat Vella. En aquest cas concret, més enllà de les mesures que es puguin recollir en el futur Pla d'Usos del districte, l'Ajuntament de Barcelona implanta una reorganització en els serveis de recollida de residus en aquest àmbit per evitar les molèsties als veïns, prioritzar el descans i millorar la qualitat de vida.

Actualment, i fins al 9 de juny, hi ha un equip d'informadors que estan fent una campanya informativa a tots els comerços per explicar-los els horaris en els que s'han de treure els residus i explicar de quina manera s'han de separar en els seus contenidors específics. També s'envien cartes als veïns i comerços per explicar-los la reorganització. A partir del 12 de juny es posarà en marxa aquesta reestructuració de la recollida de residus i a partir del 26 de juny es començarà a sancionar a tots aquells que no compleixin els requeriments.

A més, des de l'Ajuntament, s'estan impulsant diverses accions per tal de minorar el soroll al districte, com són el treball amb els operadors en el marc de les taules d'oci nocturn que s'estan duent a terme des de fa més d'un any; el reforç d'educadors ambientals de nit i agents cívics i, en el marc del Pla de Barris del Gòtic Sud i Raval Sud s'impulsen mesures anti-soroll amb ajudes per mitigar el malestar a l'àmbit domèstic derivat de l'excés de soroll diürn i nocturn amb subvencions per la substitució d'elements de tancaments com finestres, per exemple.